

मुहूर्त्तं सुखमेवैतत्तालच्छायेव हैमनी । यजध्वञ्च महायज्ञैर्भोगानश्रीत दत्त च ।
 दत्तश्चतुर्दशे वर्षे महत् प्राप्स्यथ वैशसं । द्रोणस्य वचनं श्रुत्वा धृतराष्ट्रोऽब्रवीदिदं । २९७०
 सम्यगाह गुरुः क्षत्तरूपावर्त्तय पाण्डवान् । यदि ते न निवर्त्तन्ते सत्कृता यान्तु पाण्डवाः । सशस्त्ररथपादाता भोगवन्तश्च
 पुत्तकाः ।

इति श्रीमहाभारते सभापर्वणि अनुद्युतपर्वणि धृतराष्ट्रवाक्ये अष्टसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७८ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ वनं गतेषु पार्थेषु निर्जितेषु दुरोदरे । धृतराष्ट्रं महाराज तदा चिन्ता समाविशत् ।

तच्चिन्तयानमासीनं धृतराष्ट्रं जनेश्वरं । निश्चसन्तमनेकाग्रमिति होवाच सञ्जयः ।

॥ सञ्जय उवाच ॥ अवाप्य वसुसम्पूर्णां वसुधां वसुधाधिपः । प्रवाज्य पाण्डवान्राज्याद्राजन् किममुशोचसि ।

॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ अशोच्यत्वं कुतस्त्वेषां येषां वैरमविध्यति । पाण्डवैर्युद्धशौण्डैर्ह बलवद्भिर्महारथैः । २९७५

॥ सञ्जय उवाच ॥ तवेदं सुकृतं राजन्महदैरमुपस्थितं । विनाशो येन लोकस्य सानुबन्धा भविष्यति ।

वार्थ्यमाणो हि भीष्मेण द्रोणेन विदुरेण च । पाण्डवानां प्रियां भार्यां द्रौपदीं धर्मचारिणीं ।

प्राहिणोदानयेहेति पुत्रो दुर्योधनस्तव । सूनपुत्रं सुमन्दात्मा निर्लज्जः प्रातिकामिनं ।

यस्मै देवाः प्रयच्छन्ति पुरुषाय पराभवं । बुद्धिं तस्यापकर्षन्ति सोऽर्वाचीनानि पश्यति ।

बुद्धौ कलुषभृतायां विनाशे समुपस्थिते । अनयो नयसङ्काशो हृदयान्नापसर्पति । २९८०

अनर्थाश्चार्थरूपेण अर्थाश्चानर्थरूपिणः । उत्तिष्ठन्ति विनाशाय नूनं तच्चास्य रोचते ।

न कालो दण्डमुद्यम्य शिरः कृन्तति कस्यचित् । कालस्य बलमेतावद्विपरोतार्थदर्शनं ।

आसादितमिदं घोरं तुमुलं लोमहर्षणं । पाञ्चालीमपकर्षद्भिः सभामध्ये तपस्विनीं ।

अथोनिजां रूपवतीं कुले जातां विभावसाः । को नु तां सर्वधर्मज्ञा परिभूय यशस्विनीं ।

पथ्यानयेत् सभामध्ये विना दुर्युतदेविनं । स्त्रीधर्मिणी वरारोहा शोणितेन परिप्लुता । २९८५

एकवस्त्राऽथ पाञ्चाली पाण्डवानभ्यवैक्षत । हतस्त्रान् हतराज्याश्च हतवस्त्रान् हतश्रियः ।

विहीनान् सर्वकामेभ्यो दासभावमुपागतान् । धर्मपाशपरिचिप्लानशक्तानिव विक्रमे ।

॥ क्रुद्धाश्चानर्हतीं कृष्णा दुःखितां कुरुसंसदि । दुर्योधनश्च कर्णश्च कटुकान्यभ्यभाषतां । इति सर्वमिदं राजन्नाकुलं प्रतिभाति मे ।

॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ तस्याः कृपणचक्षुर्भ्यां प्रदह्येतापि मेदिनी । अपि शेषं भवेदद्य पुत्राणां मम सञ्जय ।

भरतानां स्त्रियः सर्वा गान्धार्या सह सङ्गताः । प्राक्रोशन भैरवं तत्र दृष्ट्वा कृष्णा सभागतां । २९९०

धर्मिष्ठां धर्मपत्नीञ्च रूपयौवनशालिनीं । प्रजाभिः सह सङ्गम्य ह्यनुशोचन्ति नित्यशः ।

अग्निहोत्राणि सायाज्ञे न चाह्वयन्त सर्वशः । ब्राह्मणाः कुपिताश्चासन् द्रौपद्याः परिकर्षणे ।

आसीन्निष्ठानको घोरो निर्धातश्च महानभूत् । दिव उल्काः पतन्त्यश्च राज्ञश्चार्कमुपायसत् ।

अपर्वणि महाघोरं प्रजानां जनयन् भयं । तथैव रथशालासु प्रादुरासीद्भुताशनः ।

ध्वजाश्चापि व्यशीर्यन्त भरतानामभूतये । दुर्योधनस्याग्निहोत्रे प्राक्रोशन भैरवं शिवाः । २९९५

तास्तदा प्रत्यभाषन्त रासभाः सर्वतो दिशः । प्रातिष्ठत ततो भीष्मो द्रोणेन सह सञ्जय ।